

УДК 338.43:001.895:330.322"2022/2024"

DOI: 10.60022/2(5)-39S

Куценко Борис Володимирович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ПВНЗ «Європейський університет», Україна

Kutsenko Boris

PhD student

Private Higher Educational Institution «European University», Ukraine

ORCID: 0009-0001-4251-2608

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті досліджено особливості оцінювання інноваційного розвитку підприємств аграрної галузі в сучасних умовах господарювання. Запропоновано системний підхід до оцінювання інноваційної діяльності на основі узагальнених показників, згрупованих за технологічними, фінансовими та результативними характеристиками. Проведено діагностику стану підприємств, яка засвідчила нестійкість динаміки інноваційної активності, обмеженість фінансових ресурсів та зниження ефективності використання активів на основі застосування багатовимірних статистичних методів.

Обґрунтовано доцільність використання факторного аналізу як інструменту узагальнення системи взаємопов'язаних показників, що характеризують ресурсно-виробничі, фінансові та структурно-динамічні аспекти діяльності підприємств. На основі методу головних компонент виділено три латентні фактори інноваційного розвитку, які пояснюють основну частину варіації досліджуваних показників.

Побудовано багатфакторну регресійну модель, що дало змогу оцінити вплив виділених факторів на чистий фінансовий результат та інтегральний показник інноваційного розвитку підприємств. Доведено домінуючу роль ресурсно-виробничих та фінансових чинників у формуванні інноваційного потенціалу та забезпеченні результативності господарської діяльності. Отримані результати можуть бути використані як аналітична основа для формування ефективної інноваційної політики підприємств аграрного сектору.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, аграрні підприємства, інноваційна активність, ефективність інновацій, факторний аналіз, регресійна модель.

ANALYSIS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Abstract. The article examines the features and patterns of innovative development of agricultural enterprises under modern economic conditions characterized by instability, resource constraints, and increasing external challenges. The study substantiates the relevance of a systematic approach to assessing innovation processes, which allows for a comprehensive evaluation of technological, financial, and performance-related aspects of enterprise development. A system of indicators grouped into five key dimensions technological development, innovation activity, efficiency of resource use, innovation potential, and development intensity was formed and used to diagnose the current state of enterprises.

The analysis revealed uneven dynamics of innovation processes, including a decline in innovation activity, limited financial capacity for reinvestment, and reduced efficiency in the use of production assets. To identify the underlying patterns of innovative development, factor analysis based on the principal components method was applied, resulting in the identification of three latent factors: resource-production, financial-investment, and structural-dynamic. These factors generalize the influence of a wide range of indicators and reflect the key components of enterprise innovation development.

Furthermore, a multifactor regression model was developed to assess the impact of the identified factors on the net financial result of agricultural enterprises. The results confirmed the statistical significance of the model and demonstrated the dominant influence of resource-production and financial factors on enterprise performance, while the structural-dynamic factor was found to have a secondary effect. The proposed model provides a quantitative basis for evaluating the relationship between innovation development and financial outcomes.

The findings of the study can be used as an analytical foundation for decision-making aimed at enhancing technological modernization, improving resource efficiency, and strengthening the investment component of agricultural enterprises. Overall, the research contributes to the development of methodological approaches to assessing and managing innovation processes in the agricultural sector under conditions of economic uncertainty.

Keywords: *innovation, innovative development, enterprises, agricultural sector, types of innovations, unstable environment.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку аграрного сектору характеризується зростанням рівня невизначеності, посиленням конкуренції та впливом зовнішніх дестабілізуючих чинників, зокрема економічних, екологічних і геополітичних. В умовах трансформації господарського середовища особливої актуальності набуває забезпечення стійкого функціонування підприємств на основі інноваційного розвитку, який виступає ключовим інструментом підвищення їх конкурентоспроможності, адаптивності та ефективності діяльності. Специфіка аграрного виробництва, пов'язана з залежністю від природно-кліматичних умов, сезонністю та високим рівнем ризиків, обумовлює необхідність впровадження комплексних інноваційних рішень, що охоплюють технологічні, організаційні та фінансові аспекти діяльності підприємств.

Водночас вітчизняні підприємства аграрної галузі стикаються з низкою системних проблем, серед яких обмеженість фінансових ресурсів, недостатній рівень інвестиційної активності, зношеність матеріально-технічної бази та нестабільність економічного середовища. Таке становище зумовлює необхідність поглибленого наукового дослідження факторів інноваційного розвитку та оцінювання їх впливу на результативність діяльності підприємств. Застосування сучасних методів економіко-математичного аналізу, зокрема факторного та регресійного моделювання, дозволяє не лише виявити ключові детермінанти інноваційного розвитку, але й сформувати науково обґрунтовані підходи до підвищення ефективності функціонування підприємств аграрного сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел свідчить про значну увагу дослідників до проблем інноваційного розвитку підприємств, зокрема в аграрному секторі, що обумовлено його стратегічною роллю у забезпеченні економічної стабільності та продовольчої безпеки. У сучасних дослідженнях акцент робиться на виявленні факторів, що визначають ефективність інноваційної діяльності, а також на розробці методичних підходів до її оцінювання.

Зокрема, у роботі Сумець О., Сербов М., Скриньковський Р., Фалдина В., Сатушева К. досліджують вплив сучасних технологій, зокрема е-комерції, на розвиток аграрних підприємств, підкреслюючи значення цифровізації як важливого чинника інноваційних трансформацій [1].

Питання формування системи інноваційно-орієнтованого розвитку аграрних підприємств розглянуто у працях Шаманської О.І., де обґрунтовано необхідність інтеграції організаційно-економічних механізмів управління інноваціями [2]. Водночас Ільчук М.М. та Коновал І.А. акцентують увагу на ролі інвестиційних процесів у створенні та функціонуванні високотехнологічних сільськогосподарських підприємств, підкреслюючи важливість ефективного використання капіталовкладень для забезпечення інноваційного розвитку [3].

Суттєвий внесок у дослідження факторів інноваційного розвитку зробили Суркова В. та Юрчук Н.П., які систематизували основні чинники впливу на інноваційну активність підприємств АПК, зокрема ресурсні, фінансові, інституційні та кадрові [4, 5]. Савицький Є. досліджує сучасні реалії інноваційного розвитку агробізнесу в Україні, акцентуючи увагу на впливі макроекономічної нестабільності та зовнішніх викликів [6].

Зарубіжні дослідники, розглядають інноваційний розвиток у контексті трансформації економічного управління підприємствами, підкреслюючи необхідність впровадження стратегічних інноваційних підходів в умовах нових економічних реалій. Їхні праці формують теоретичне підґрунтя для дослідження інновацій як ключового чинника підвищення ефективності діяльності підприємств [7, 8].

Водночас важливим джерелом інформаційно-аналітичного забезпечення досліджень інноваційного розвитку підприємств є фінансова звітність суб'єктів господарювання, що дозволяє здійснювати оцінювання результативності їх діяльності, визначати рівень інвестиційної активності, фінансової стійкості та інноваційного потенціалу, а також формувати обґрунтовані висновки щодо перспектив їх подальшого розвитку [9]. Значну увагу методичним аспектам оцінювання факторів

інноваційного розвитку підприємств приділено у роботі Кобрин Л. Й., де запропоновано підходи до діагностики внутрішніх і зовнішніх чинників впливу на інноваційні процеси, що сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень у сфері інноваційної діяльності підприємств [10].

Метою статті є обґрунтування методичного підходу до оцінювання інноваційного розвитку підприємств аграрної галузі за допомогою факторного та регресійного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Інноваційний розвиток підприємств аграрної галузі формується під впливом сукупності взаємопов'язаних факторів, що відображають ресурсні, фінансові та організаційно-технологічні умови їх функціонування. З огляду на це, оцінювання сучасного стану підприємств доцільно здійснювати на основі системного підходу, який дозволяє врахувати багатогранність виробничих, фінансових та інноваційних процесів. У межах дослідження сформовано систему узагальнених показників, згрупованих за п'ятьма напрямками: технологічний розвиток, інноваційна активність, ефективність використання ресурсів, інтенсивність розвитку та інноваційний потенціал (табл. 1) Така структуризація дає змогу комплексно оцінити рівень розвитку підприємств і виявити ключові дисбаланси їх функціонування.

Таблиця 1

Середні значення показників інноваційного розвитку по підприємствам аграрної галузі за 2020-2024 роки

Група	Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Технологічні	Коефіцієнт технологічного оновлення активів (Kto)	0,02	0,14	0,17	0,10	0,05
	Коефіцієнт забезпеченості активів необоротними засобами (Kza)	0,50	0,48	0,45	0,46	0,44
	Коефіцієнт придатності ОЗ (Kpoz)	0,78	0,70	0,74	0,73	0,72
Інноваційна активність	Коефіцієнт інноваційної інтенсивності (Kii)	0,08	0,17	0,17	-0,10	0,02
	Індекс капіталізації розвитку (Ikr)	0,10	0,17	0,16	-0,13	0,02
	Коефіцієнт реінвестування прибутку (Kgp)	0,08	0,12	0,14	-0,11	0,00
Ефективність інновацій	Коефіцієнт рентабельності активів (Ra)	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01
	Фондовіддача (F)	0,82	0,78	0,77	0,77	0,71
	Операційна ефективність інновацій (Oie)	0,07	0,06	0,13	0,10	0,07
Інноваційний потенціал	Коефіцієнт фінансової готовності до інновацій (Kfg)	-0,04	-0,02	0,00	0,02	-0,09
	Індекс структурної модернізації (Ism)	1,57	1,36	1,58	1,23	2,35
Інтенсивність розвитку	Темп зростання доходу (Tzd)	0,01	0,24	0,03	0,29	0,27
	Темп зростання активів (Tza)	0,07	0,24	0,12	0,08	0,03
	Індекс випереджального розвитку (Ivr)	3,02	1,44	0,59	-0,30	4,57

Джерело: складено та розраховано автором

Проведена діагностика засвідчила неоднорідність розвитку підприємств за визначеними групами показників. Аналіз технологічних показників розвитку підприємств аграрної галузі свідчить про нестійку динаміку оновлення виробничого потенціалу. Зокрема, коефіцієнт технологічного оновлення активів зріс з 0,02 у 2020 році до 0,17 у 2022 році, що вказує на активізацію процесів модернізації, однак у подальшому спостерігається його зниження до 0,10 у 2023 році та 0,05 у 2024 році, що свідчить про уповільнення інноваційних інвестицій. Водночас коефіцієнт забезпеченості активів необоротними засобами має тенденцію до поступового зниження з 0,50 у 2020 році до 0,44 у 2024 році, що може вказувати на зменшення частки довгострокових вкладень у структурі активів. Коефіцієнт придатності основних засобів залишається відносно стабільним, коливаючись у межах 0,70–0,78, що свідчить про підтримання належного технічного стану виробничих фондів.

Показники інноваційної активності демонструють нестабільний характер і високу чутливість до зовнішніх умов. Так, коефіцієнт інноваційної інтенсивності зріс з 0,08 у 2020 році до 0,17 у 2021–2022 роках, однак у 2023 році набув від'ємного значення (-0,10), що свідчить про згортання інноваційної діяльності, з подальшим частковим відновленням до 0,02 у 2024 році. Аналогічна тенденція простежується і за індексом капіталізації розвитку, який після зростання до 0,16 у 2022 році знизився

до -0,13 у 2023 році та відновився до 0,02 у 2024 році. Коефіцієнт реінвестування прибутку також демонструє спад із 0,14 у 2022 році до -0,11 у 2023 році та фактично нульового значення у 2024 році, що вказує на обмежені можливості самофінансування інновацій.

Оцінювання ефективності використання ресурсів свідчить про низький рівень результативності інноваційної діяльності. Зокрема, рентабельність активів коливалася в межах 0,01–0,03 протягом 2020–2024 років, що підтверджує нестійкість фінансових результатів. Фондовіддача має тенденцію до зниження з 0,82 у 2020 році до 0,71 у 2024 році, що свідчить про зменшення ефективності використання основних засобів. Показник операційної ефективності інновацій змінювався нерівномірно з 0,07 у 2020 році до 0,13 у 2022 році, після чого знизився до 0,07 у 2024 році, що вказує на нестабільність результатів інноваційної діяльності.

Аналіз інноваційного потенціалу показує обмежені можливості підприємств щодо забезпечення інноваційного розвитку. Коефіцієнт фінансової готовності до інновацій протягом досліджуваного періоду коливався від -0,04 у 2020 році до 0,02 у 2023 році, але знизився до -0,09 у 2024 році, що свідчить про погіршення фінансових умов для інноваційної діяльності. Водночас індекс структурної модернізації має нестійку, але загалом позитивну динаміку, зростаючи до 2,35 у 2024 році, що вказує на поступові структурні зміни у складі активів підприємств.

Показники інтенсивності розвитку характеризуються значною варіативністю. Темп зростання доходу зріс з 0,01 у 2020 році до 0,29 у 2023 році та 0,27 у 2024 році, що свідчить про відновлення економічної активності після кризових явищ. Водночас темп зростання активів після пікового значення 0,24 у 2021 році знизився до 0,03 у 2024 році, що вказує на уповільнення розширення ресурсної бази. Індекс випереджального розвитку має різко коливний характер: від 3,02 у 2020 році до -0,30 у 2023 році та подальшого зростання до 4,57 у 2024 році, що свідчить про нестабільність співвідношення темпів зростання доходів і активів.

Отримані результати свідчать про складність і багатофакторність інноваційного розвитку підприємств аграрної галузі, а також про наявність значної кількості взаємопов'язаних показників, що ускладнює їх узагальнення та інтерпретацію. У зв'язку з цим виникає необхідність застосування методів багатовимірного аналізу, які дозволяють виділити ключові узагальнюючі характеристики досліджуваного процесу. З урахуванням виявленої неоднорідності показників та їх тісного взаємозв'язку, у подальшому дослідженні використано факторний аналіз, що базується на методі головних компонент. Його застосування дає змогу зменшити розмірність початкової системи показників, виокремити латентні фактори інноваційного розвитку та визначити їх вплив на результати діяльності підприємств аграрної галузі.

У результаті проведених розрахунків виділено три латентні фактори, які акумулюють основну частку варіації досліджуваних показників. Для підвищення інтерпретованості результатів застосовано варімакс-обертання, що дозволило чіткіше ідентифікувати структуру факторних навантажень та визначити економічний зміст кожного з виділених компонентів (табл. 2).

Таблиця 2

Матриця факторних навантажень латентних компонентів інноваційного розвитку підприємств аграрної галузі

Показник	Фактор - 1	Фактор - 2	Фактор - 3
Kto	0,196794	-0,032130	0,188289
Kza	-0,860458	0,019878	0,150303
Kpoz	-0,107641	-0,480701	0,259210
Kii	-0,060562	0,222902	0,126165
lkr	0,865682	0,256294	-0,099185
Krp	0,072706	0,739268	-0,013384
Ra	0,232402	0,764379	-0,044792
F	0,855224	-0,010423	0,060041
Oie	0,733493	0,260980	0,049085
Kfg	0,580524	0,411530	-0,493439
Ism	-0,447711	-0,137380	0,748041
Tzd	0,020687	0,304799	0,706384
Tza	0,128536	0,833050	0,114708
Ivr	0,079499	-0,032101	0,728600

Джерело: складено та розраховано автором за допомогою пакета програм Statistica

Аналіз матриці факторних навантажень дозволив інтерпретувати зміст кожного з виділених факторів та визначити їх роль у формуванні інноваційного розвитку підприємств аграрної галузі.

Перший фактор характеризується високими позитивними навантаженнями за показниками індексу капіталізації розвитку (0,865682), фондовіддачі (0,855224), операційної ефективності інновацій (0,733493) та коефіцієнта фінансової готовності до інновацій (0,580524), а також суттєвим від'ємним значенням коефіцієнта забезпеченості активів необоротними засобами (-0,860458). Це дозволяє трактувати його як ресурсно-виробничий фактор, що відображає ефективність використання ресурсів та рівень фінансового забезпечення інноваційної діяльності.

Другий фактор формується під впливом показників, що характеризують фінансові результати та інвестиційну активність підприємств. Найбільші факторні навантаження мають коефіцієнт реінвестування прибутку (0,739268), рентабельність активів (0,764379) та темп зростання активів (0,833050). Це дає підстави інтерпретувати його як фінансово-інвестиційний фактор, який відображає здатність підприємств до самофінансування інновацій та нарощення економічного потенціалу.

Третій фактор характеризується високими значеннями індексу структурної модернізації (0,748041), темпу зростання доходу (0,706384) та індексу випереджального розвитку (0,728600), що свідчить про його орієнтацію на динамічні та структурні аспекти розвитку. Відповідно, даний фактор доцільно визначити як структурно-динамічний, оскільки він відображає інтенсивність змін у діяльності підприємств та їх здатність до адаптації в умовах трансформації зовнішнього середовища.

За результати факторного аналізу виділено три ключові компоненти інноваційного розвитку підприємств аграрної галузі, що узагальнили вплив великої кількості показників та стали основою для подальшого економетричного моделювання та оцінювання впливу визначених факторів на результати діяльності підприємств.

Оцінювання впливу виділених латентних факторів інноваційного розвитку на результативність діяльності підприємств аграрної галузі здійснено за допомогою багатофакторної регресійної моделі залежності чистого фінансового результату (Cf) від відповідних компонент (табл. 3). Отримані результати свідчать про достатній рівень пояснювальної здатності моделі: коефіцієнт множинної кореляції становить 0,676, а коефіцієнт детермінації – 0,456, що вказує на пояснення близько 45,6% варіації результативної ознаки. Статистична значущість моделі підтверджується за критерієм Фішера ($F(3,56) = 15,666$; $p < 0,001$), що свідчить про наявність системного зв'язку між фінансовими результатами підприємств та факторами інноваційного розвитку.

Таблиця 3

Результат регресії для залежної змінної

R= 0,67550474 R2= 0,45630666 Скорег. R2= 0,42718023 F(3,56)=15,666 p						
Змінна	Станд. коеф. β	Станд. пох. β	Нестанд. коеф. β	Станд. пох. β	t(56)	p-знач.
Вільний член			431849	186184,6	2,319469	0,024041
ФАКТОР1	0,527816	0,098533	1005757	187755,8	5,356731	0,000002
ФАКТОР2	0,409779	0,098533	780837	187755,8	4,158792	0,000111
ФАКТОР3	0,098981	0,098533	188610	187755,8	1,004548	0,319436

Джерело: складено та розраховано автором за допомогою пакета програм Statistica

Аналіз параметрів моделі показав, що найбільш вагомий вплив на чистий фінансовий результат здійснює ресурсно-виробничий фактор ($\beta=0,528$; $p<0,001$), що підтверджує визначальну роль ефективності використання ресурсів, технологічного оновлення та операційної результативності інновацій. Значущим також є вплив фінансового фактора ($\beta=0,410$; $p<0,001$), який відображає здатність підприємств до реінвестування прибутку та забезпечення розширеного відтворення ресурсної бази. Натомість структурно-динамічний фактор не має статистично значущого впливу ($\beta=0,099$; $p=0,319$), що дозволяє розглядати його як допоміжний елемент інноваційного розвитку, який опосередковано впливає на фінансові результати.

На основі отриманих оцінок сформовано рівняння регресії, яке відображає кількісну залежність чистого фінансового результату від факторів інноваційного розвитку:

$$Cf = 0,528 \times F1 + 0,410 \times F2 + 0,099 \times F3$$

Отримане рівняння дозволяє оцінити напрям і силу впливу кожного фактора, а також підтверджує домінуючу роль ресурсно-виробничих і фінансових складових у формуванні результативності діяльності підприємств аграрної галузі.

З метою перевірки адекватності побудованої моделі здійснено аналіз залишків. Результати свідчать про їх наближення до нормального розподілу, що підтверджується розташуванням більшості спостережень уздовж теоретичної прямої на ймовірнісному графіку. Виявлені незначні відхилення мають випадковий характер і не впливають на загальну якість моделі. Додатково встановлено, що середнє значення залишків є близьким до нуля, а більшість стандартизованих залишків перебуває в межах допустимого інтервалу від -3 до $+3$, що свідчить про відсутність систематичних похибок.

Розроблена економетрична модель забезпечує можливість не лише ідентифікувати та кількісно виміряти вплив окремих компонент інноваційного розвитку на результати діяльності підприємств аграрної галузі, але й сформувати науково обґрунтовані орієнтири їх подальшого розвитку. Її практична цінність полягає у здатності слугувати інструментом підтримки управлінських рішень, спрямованих на підвищення рівня технологічного оновлення, оптимізацію використання наявного ресурсного потенціалу та зміцнення інвестиційної активності. Отримані висновки створюють підґрунтя для формування ефективної стратегії інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору в умовах нестабільного економічного середовища.

Література

1. Сумець О., Сербов М., Скриньковський Р., Фалдина В., Сатушева К. Аналіз факторів впливу на розвиток аграрних підприємств на основі технологій е-комерції. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2020. DOI:10.51599/are.2020.06.04.11
2. Шаманська О. І. Формування системи інноваційно-орієнтованого розвитку аграрних підприємств. Інвестиції: практика та досвід № 19/2018. С. 17-23. URL : <https://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/19519.pdf>
3. Ільчук М.М., Коновал І.А. Ефективність інвестиційного процесу створення та функціонування високотехнологічного сільськогосподарського підприємства. *Економіка АПК*. 2015. № 5. С. 55–61.
4. Суркова В.. Фактори інноваційного розвитку підприємств АПК. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2021. №4. С. 44-50. <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2021-4-8>
5. Юрчук Н. П., Людвік І. І. Чинники інноваційного розвитку аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 5 DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.98
6. Савицький Е. Сучасні реалії інноваційного розвитку підприємств агробізнесу в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-56>
7. Lai Y., Yan J. & Dang H. 2014. Research on the Innovative Strategies of Business Economic Management under the New Situation. *Applied Mechanics and Material*. 2014. Vol. 687–691, 4470–4473. DOI: <https://doi.org/10.4028/www.scientific.net/AMM.687-691.4470>
8. Zhou J. Enterprise Economic Management Innovation Strategy Research under the New Situation. *Proceedings of the 3rd International Conference on Science and Social Research*. 2014. DOI: <https://doi.org/10.2991/icssr-14.2014.95>
9. Фінансова звітність підприємств. URL: <https://clarity-project.info/>
10. Кобрин Л.Й. Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства. *Наукові записки. Української академії друкарства*. 2016. № 1. С. 152-157.

References

1. Sumeć, O., Serbov, M., Skrynkovskyi, R., Faldyna, V., & Satusheva, K. (2020). Analysis of factors influencing the development of agricultural enterprises based on e-commerce technologies. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.11>
2. Shamanska, O. I. (2018). Formation of a system of innovation-oriented development of agricultural enterprises. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (19), 17–23. Available at: <https://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/19519.pdf>
3. Ilchuk, M. M., & Konoval, I. A. (2015). Efficiency of the investment process of creation and functioning of high-tech agricultural enterprises. *Ekonomika APK*, (5), 55–61.
4. Surkova, V. (2021). Factors of innovative development of agricultural enterprises. *Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky ta prava*, (4), 44–50. <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2021-4-8>
5. Yurchuk, N. P., & Liudvik, I. I. (2021). Factors of innovative development of agricultural enterprises.

Efektivna ekonomika, (5). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.98>

6. Savytskyi, E. (2021). Current realities of innovative development of agribusiness enterprises in Ukraine. *Ekonomika ta suspilstvo*, (31). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-56>

7. Lai, Y., Yan, J., & Dang, H. (2014). Research on the innovative strategies of business economic management under the new situation. *Applied Mechanics and Materials*, 687–691, 4470–4473. <https://doi.org/10.4028/www.scientific.net/AMM.687-691.4470>

8. Zhou, J. (2014). Enterprise economic management innovation strategy research under the new situation. In *Proceedings of the 3rd International Conference on Science and Social Research*. <https://doi.org/10.2991/icssr-14.2014.95>

9. Clarity Project. Finansova zvitnist pidpriemstv [Financial statements of enterprises]. URL: <https://clarity-project.info/>

10. Kobryn L. Y. (2016) Diahnostyka faktoriv innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva [Diagnostics of factors of innovative development of the enterprise]. *Naukovi zapysky Ukrainskoi akademii drukarstva*, no. 1. pp. 152–157.